

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	240 Leu.
Fél évre	120 Leu.
Egy negyed évre	60 Leu.
Egy hóra	20 Leu.

Hirdetések árszabás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(Jószent Mihály-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 154.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szerda, június 28.

Mai számunk főbb közleményei:

ÖSSZEESKÜVÉS ANGOL ELŐ-
KELŐSÉGEK ELLEN.BEFEJZÖDÖTT A BÉCSI
SZTRÁJK.KORNISEK RABLÓI A BIRO-
SÁG ELŐTT.VÉGET ÉRT A LUPÉNYI VIZS-
GÁLAT.ARADON DRÁGÁBB LETT A
CUKOR.SZÉTROMBOLTAK EGY EGÉSZ
FALUT.FELEMELTÉK A KÁVÉHÁZI ÉS
VENDÉGLŐI ÁRAKAT.BOTRÁNY A NÉMET PARLA-
MENTBEN.

Alba-Julia.

Románia nemzeti kisebbségei és így a magyarság szempontjából — miként az *Aradi Közlöny* beszámolt erről — jelentős szavak hangoztak el Pecicán. Nem kisebb román, mint Goldis László szájából hangoztak el ezek, amikor beszámolóján ezeket mondotta: „A kisebbségeknek meg kell adni azokat a jogokat, amelyeket az állam többi polgárai élveznek. Meg kell engedni, hogy saját nyelvükön fejleszthessék kulturájukat, anyanyelvükön beszélhessenek a hatóságok

előtt és saját megbizottaikat küldhessék a község, a megye és az állam kormányzó testületeibe.”

Ez tiszta és félre nem magyarázható álláspont és klasszikus tömörségű összefoglalása mindazoknak a jogoknak, amelyek egyrészt a párisi 1919-iki népkisebbségi szerződésből, másrészt az alba-juliai határozatokból folynak. Liberális és demokratikus szellemű áthatható szavak, amelyek ha tetté erősödnek, valóra váltják a mai modern világfelfogást, a nemzeti kisebbségek jogairól vallott álláspontját. Ma ezek, sajnos még utópiának tetszenek, annyira ellentmond nekik a kézzel fogható valóság. Ámde ne feledjük el, hogy az utóbbi években oly sok minden — maga Nagyrománia is — vált reális valósággá, amit annak előtte utópiának tartottunk. A népkisebbségi jogok abban a mértékben, amiben azok Goldis László szavaihoz jutnak kifejezésre, csak egy esetben válnának utópiává: ha maguk a népkisebbségek és ezek közül első sorban Románia számára nézve legnagyobb népkisebbsége: a magyarság válnék kishitűvé és nem követné el a törvények szabta kereteken belül mindent, hogy Alba-Julia szelleme testet öltön. Amit Alba-Julia ígért és amit Gol-

dis László nemcsak a maga nevében, hanem egész pártja nevében Pecicán újból hirdetett, az éberem ott él Románia népkisebbségeinek lelkében és onnan soha kivesszini nem fog. Föltételezzük Goldis Lászlóról, erről a megalkuvást nem ismerő román államférfiúról, hogy Pecicán elmondott szavai nem a párttaktika éhmer céljait szolgálják, hanem, hogy azok a lelkéből sarjadzott meggyőződés tolmácsolói voltak. Egy vegyes lakosságú országban, minő a mai Románia is, az teszi hazájának a

legnagyobb szolgálatot, aki, míg egyrészt csökönnyösen ragaszkodik a maga anyanyelvéhez, a maga kulturájához, a maga fajához és annak jogaihoz, addig másrészt teljesen értékeli és megbecsüli a más nyelven beszélők ugyanazon erényeit is.

Tudomásul vesszük és számon tartjuk a Pecicán mondott szavakat. Ezeket megértjük és ha így, szólnak hozzánk és megfelelő tettek követik a szavakat, a kölcsönös megértésnek mi sem fog az útjában állani.

Rathenaut eltemették. (Egy napos munkaszünet Németországban.)

BERLIN. Rathenau külügyminisztert államköltségen fogják eltemetni. Holttestét tegnap ravatalozták fel a birodalmi gyűlés palotájában. A birodalmi őrség tagjai állnak díszőrséget. Egyidejűleg a hivatalnokok, alkalmazottak és munkások félnapos munkaszünetléssel és gyűlésekkel tüntetnek az egész birodalomban.

BERLIN. Vasárnap felboncolták Rathenau holttestét, fegyverszakértők jelenlétében. Az orvosok megállapították, hogy a minisztert öt golyó találta. Már az első lövés halálos volt. A balkezén és jobb lábán talált sebek kézigránáttól származtak.

BERLIN. Rathenaut a birodalmi gyűlés épületéből ma délben temették. A szociáldemokrata képviselők azt indítványozták, hogy az épület előcsarnokában, ahol a ravatalt fel akarták állítani, távolítsák el Vilmos excsászár szobrát. Minthogy azonban idejére ezt a munkát nem lehetett befejezni, abban állapodtak meg, hogy a ravatalt az ülésteremben állítják fel az elnöki emelvényen. A temetés után a munkásság tüntető felvonulást rendezett. A gyászszertartás után a koporsót Eberschönverderbe szállították, ahol a Rathenauknak családi sírboltjuk van.

BERLIN. A munkaszünet ma

A holt város csodái.

A pompéji ásatások új eredménye

NÁPOLY. Tíz esztendeje annak, hogy Spinazzola tanár fáradhatatlan buzgósággal kutat Pompeji még rejtett csodái után. Az ő vezetése alatt folynak az ásatások a félig napfényre hozott házakban, melyeknek a legapróbb zugát is avatott kezek teszik hozzáférhetővé a kései utódok számára. Spinazzola tanárnak legutóbb sikerült a pompéji amfiteatrumhoz vezető utat szabaddá tenni és ebből az alkalomból Olaszország és a művelt népek figyelmébe ismét az ásatások felé fordult. Pompeji csodái ismét bámulattal töltik el az eltemetett klasszikus világ szerelmeseit és tiszteletet parancsolnak a törhetetlenül kutató emberi elme iránt.

Mintha a halott város falai között nyoma sem lenne az elszánt 2000 esztendőnek, oly frissen és hangosan tüznek le a falakról a választási felhívások: „Polgárok! Szavazzatok Decimo Gecundus-ra!” Az egyik ház sarkán, akár csak ma ragasztották volna ki, öles hirdetések állítják meg a járókelőt: „Ma nagy előadás a Pozzuoliban! Yivás és gladiatori

játékok!” Pár lépéssel odébb az új ásatások egyik köfeli-irata: „Holnap diszeloadás az amfiteatrumban. Küzdelem a vad állatokkal. Versenyfutás. Diszfelvonulás az utcán.”

Spinazzola tanár egyik új büszkesége a most kiásott ókori „bar” is. Egy kerek márványasztal, rajta csinos bronzcsészék az italok számára. A falon égetett agyagedények lógnak, melyekben a meleg italokat szolgálták fel. A mélyedésbe épített tüzhelyen még hamu látható és alatta félig elhamvadt fadarabok szürkülnek. Egy hatalmas korszakban a munkások vizet találtak, mely oly hideg és tiszta, mintha nem 2000 éve hanem néhány perce merítették volna. A „bar” előtt még megvan a trattoria, a söntés a szegényebb vendégeknek.

Csaknem minden sarkon négy szögletes, kicsiny oltár romja omladozik. Ezeket mutatták be a nyilvános áldozatok. A magánházak oltárain különböző istenek festett, vagy faragott jelképe. Az ebédlőben mindenütt a kigyómozgató uraikodnak nyilván Aeskulap tiszteletére, aki az egészség fölött volt az úr. Az egyik bolt előtt „Fegyverárubáz” felírást

leltek, máshol „Ruhálerakat” tünt a munkások szemébe. A meg szenesedett ruhafélék üvegtető miatt nyugszanak az álványokon.

Szinte teljes egészében napvilágra jutott Probius Valens gőzfűtéssel, hideg- és melegvízes fűrdőszobával ellátott háza, melynek gazdagon díszített falai az „Ilias” jelenetét ábrázolják. Az ebédlőasztal közepén még ott van a szökőkút figurális szája, ahonnan víz buggyant a vendégek ujjaira az étkezés befejeztével. A kert szökőkút márvány medencéjének szinte alig van valami hiánya. A 12 kis bronznyílásból kellő nyomás mellett ma is gyöngyözik a víz. A gondos ásatás a csöveket és a csapokat kivétel nélkül megmentette. A szomszédos kis üzletben bronzvázák látszanak várni a vevőre, míg a másik polcon játékaruk busulnak régen elporladt kis gazdáik után. Van olyan ház is, ahol finomhajlászú ágy áll elefántcsontlábakon, benne a meg szenesedett ágyneművel.

Az ásatások alatt ezernyi darabból rekonstruálták egy magánház tetőzetét is. Ceriales ötvösművész házában csiszolásra váró karnel- és amethystdarabok kerültek elő, sőt a művész né-

hány pecsétjének is nyomára bukkantak. Az egyik utcán teljesen felszerelt mosoda tárul a szemlélő elé. A mosoda edényei és víz-eze téke ma is használható állapotban vannak. Ezzel szemben van a „moralisták” háza, melyet a benne lelt felirásokról neveztek el így. „Élj békén és kerüld a viszályt” — mondja az egyik — „Tiszteld a más feleségét” — int a másik — és „az ifjak tiszta kézzel és tiszta asztalkendővel üljenek le enni” — fejezi be az intelmeket a harmadik.

Grandiozus látvány a „Halottak háza”, mely három emeletével és sok színes szobájával valóságos csodája az archeológiának. Üvegtáblák, lámpamaradványok, művészi festmények várják itt a nézőt, utóbiakon Lucius, az egyetlen pompéji festőművész, aláírásával. A ház lakói az ablakokon át menekültek, amikor 79. augusztus 24-én megeredt a lávaeső, mely a ház előtt másfél méter magasságon lepi be csontjalkat. A pincében egy ifjú simul boldogtalan kedvese mellé, míg tőlük nem messze egy férfi nyújtja kezeit kétségbeesetten az ég felé. A halálnak könyörög két ezredév óta...

délben vette kezdetét és szerda délig tart. Nyomatékosan kijelentik, hogy a munkaszünetet nem szabad sztrájkknak tekinteni, csak a nép akaratának ünnepélyes megnyilatkozása az a köztársasági államforma fenntartása érdekében. A postai és vasúti szolgálat munkaszünete csak tíz percig tartott. Nagy a felháborodás, hogy Rathenau anyját a gyilkosság óta állandóan felhívják telefonon és szidalmakkal illetik.

BERLIN. A képviselők körében a hangulat rendkívül izgatott. Minden oldalról új választások lehetőségéről beszélnek. Rámutatnak arra, hogy a többségi szocialisták a többi szocialista pártokkal majd kihasználják a Rathenau meggyilkoltatása által teremtett helyzetet, hogy egy teljesen bal irányban tájékozódott birodalmi gyűlést összehozzanak.

Az elzárt Bécsből Aradra.

Aradi kereskedő a bécsi viszonyokról.)

A bécsi vasutassztrájkról ma különböző rémhírek keringtek Aradon. A Grünwald és Moskovitz aradi cég egyik belfeljárója, Grünwald Sándor tegnap érkezett haza Bécsből és a sztrájk kitéréséről a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Szombat délután akartam elutazni az osztrák fővárosból. A vonat indulása előtt pontosan 6 óra körül tört ki a sztrájk. A Bécsben időző kereskedőket természetesen nagyon kellemetlenül érintette a sztrájk kitérése, mert nem tudtuk, hogy meddig fog tartani. Mindenki automobilon igyekezett elhagyni Ausztriát. Én két társammal meggyegettünk egy soffőrrel, aki 200 ezer koronáért volt hajlandó elvinni a magyar határig. Autóutazásunk minden incidens nélkül folyt le. Megérkeztünk Hegyeshalomra, ahol a soffőr még 50 ezer koronát kért, mert, amint mondotta, nagyon keveset számított az utazásért. Bécsben való tartózkodásom alatt csak kisebb tüntetéseket láttam. Rathenau meggyilkolásának híre szombaton érkezett Bécsbe, ahol a legnagyobb megdöbbenést keltette. A gyilkosság részleteit a lapok különkiadásban közölték. Az osztrák fővárosban az árak rövid idő alatt feltűnően emelkedtek. Az élelmiszerekért a valutadiferenciát figyelembe véve, körülbelül kétszer annyit kérnek, mint Aradon. Egy kiló kenyér például 1200 korona. Érdeklődtem a tisztviselők fizetése iránt és megtudtam, hogy az átlagos havi jövedelem 120 ezer korona, ami tekintve a nagy drágaságot, igen csekély összeg.

— Bomba a klinika kertjében. Budapest. A klinika kertjében ma délelőtt egy tojásgránátot találtak. A személyzet a kiszállt bizottságot nem tudta felvilágosítani a bomba eredetéről. A bomba háboruban használt úgynevezett tojásgránát volt. Az erősen rozsdás bombát valószínűleg a kőkerítés párkányára helyezték és onnan beesett az udvarba.

Aradon drágább lett a cukor.

(De szeptemberben olcsóbb lesz. — Amerikai és cseh cukor Romániának.)

A napokban az a hír terjedt el Aradon, hogy a cukor árakban rövid időn belül óriási drágulás várható. A hír vétele után a közönség tömegesen vásárolta a cukrot az aradi fűszerkereskedésekben. Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Adler Andort, a Nagy Farkas cég tulajdonosát, aki a cukor drágulásáról a következő felvilágosítást adta:

— Tény az, hogy a cukor ára az utolsó két hétben, ha nem is rohamosan, de némileg emelkedett. Az áremelkedésnek az az oka, hogy a legszámottevőbb termelő országokban, különösen Csehszlovákiában a cukorgyárak raktárai csaknem teljesen kivannak árusítva. A cseh cukor nagyrészt Németország vásárolta meg. A cukor ára jelenleg hat cseh korona. A cseh korona jelenleg 305-ön áll és állandóan emelkedik, ami szintén

befolyással van a cukor drágulására. Aggodalomra azonban nincs ok, mert legkésőbb szeptemberre, amikor az új cukor a fogyasztás rendelkezésére áll, feltétlenül árcsökkenés következik be. A cukor árának emelkedése addig is megszűnik, sőt olcsóbbodás remélhető, mert Ausztria tárgyalásokat folytat az amerikai és a hollandiai cukorgyárakkal, ahonnan olcsó ajánlatokat kapott. Az ausztriai cukortárgyalásokkal kapcsolatban a romániai érdekeltek is tárgyalásokat folytatnak és remélhető, hogy különösen Amerikából kapunk olcsó cukrot, ami megakadályozza az ár emelkedést. A csehszlovákiai szeptemberi új cukorból az aradi érdekeltek már le is kötöttek nagyobb mennyiséget. Szeptembertől kezdve egészen bizonyos, hogy olcsó cukor áll majd a közönség rendelkezésére.

Befejeződött a bécsi sztrájk.

(Rendezik az állami tisztviselők fizetését.)

BÉCS. A nemzetgyűlés csütörtöki ülésén törvényjavaslatot foglaltak a tisztviselők illetményeinek szabályozásáról. A pénzügyminiszter pedig hétfőn fogja benyújtani a jegybankról szóló törvényjavaslatot.

BUDAPEST. A Magyar Távirati Irodának sikerült nemzetközi hírszolgálatát függetlenül Bécsből és ezáltal a bécsi sztrájkról is gyorsan és kitűnően informálhatta a sajtót. A külföldi távirati irodákkal való új összeköttetés megteremtése a nemrég megnyitott prága-berlini távbeszélő és légiposta felhasználásával történt.

BÉCS. A Technikai Unió által valószínűleg kiderített sztrájk hét óta este tizenegy órakor véget ért. A sztrájkkal, amely erőpróba akart lenni a kormány és a szakszervezetek között, a szociáldemokrata párt vezetősége egy pillanatig sem értett egyet. A kormány eredeti programjához híven egyetlen percig sem tárgyal a szakszervezetek vezetőivel, ellenben behatóan tanácskozott a politikai pártokkal, ezek között a szociáldemokrata párttal is. A kormány tudatta a pártokkal az államhivatalnokok új javadalmazását és egyben bejelentette, hogy rendezőjavaslatot óhajt benyújtani a nemzetgyűléshez. Ebben az államhivatalnokok fizetését úgy kívánja megoldani, hogy az árak emelkedésével arányban automatikusan emelkedjenek a fizetések is. A szociáldemokrata párt parlamenti vezetői a parlament vezetősége előtt hajlandónak nyilatkoztak, hogy ennek a tervzetnek az alapján közvetítsék a békét a szakszervezetek és a kormány között. Hétfőn délután hat órakor gyűltek értekezletre össze a forgalmi szakszervezetek bizalmi férfiai és este tíz óráig tanácskoztak. A

tanácskozáson éles viták folytak a sztrájkot ellenző és a sztrájkot folytatni akaró bizalmi férfiak között. A vita azzal végződött, hogy a nagy többség a sztrájk lezárulása mellett döntött. Öt pontból álló határozati javaslatban állapodtak meg, amelyben többek között azt követelik, hogy a nemzetgyűlés tartsa kötelességének, hogy a legkorábbi idő alatt keresztülvigye a tervezett kormányjavaslatot és ezenkívül amnesztiát követelnek az összes sztrájkvezetőknek és sztrájkolóknak. A határozat meghozatala után azonnal értesítették a bécsi és a vidéki forgalmi hivatalokat. Ennek folytán még az éjszaka megkezdődött a munka az összes telefon- és táviróhivatalokban. A menetrendszerű vasúti forgalom pedig ma reggel indult meg. A városi villamosvasutak alkalmazottai ultimátumukhoz híven hétfőn este hat órakor beszüntették a munkát. A városi tanács álláspontja ugyanaz, mint a kormányé volt, hogy nem engedi magát terrorizálni a szakszervezetek szélsőséges elemei által megszerkesztett követelésekkel. A városi tanács álláspontja az, hogy nem teljesíti a villamos vasutak alkalmazottainak követeléseit, amelyek túlzásokban még szélsőségesebbek, mint volt az államhivatalnokoké.

BÉCS. A sztrájkolókat az antantmissziók katonai beavatkozással fenyegették meg, ha a sztrájk által okozott anarchia nem ér véget. A megszállás veszélye és a sztrájkolóknak nem egészen egyöntetű állásfoglalása arra indította a munkásvezeteket, hogy lefújják a sztrájkot. Döntő volt a polgárság ellenszenvje is. Ausztriában még soha sztrájkot könnyelműbben és okátalanabban nem idéztek fel, mint a mostanit, viszont még soha olyan

ellenszenvvel, sőt ellentállással még nem találkozott a közönség részéről, mint a mostani.

Szétromboltak egy falut.

BUDAPEST. A Soprontól tíz kilométernyire levő Zarány községet, melyet Ausztriához csatoltak és amelynek lakossága túlnyomó részben keresztényszocialista, a szociáldemokraták szétrombolták. Vasárnapra népgyűlést hirdettek a faluban a szociáldemokraták. A faluban éppen busz volt. Délután hatalmas tömegekben vonultak a kismartoni járás községeiből a szociáldemokrata lakosok és a piactéren várták a népgyűlés kezdetét. A bécsi szónokok azonban a vasutassztrájk miatt sem a jelzett időre sem később nem érkezhettek meg. A tömeg türelmetlenül kezdett, majd kizítő szavak hangzóttak el. Később a tömegben elvegyült felelőtlen elemek mintegy adott jelre megrohanták a tehetősebb polgárok házait. Beverték az ablakokat, kiemelték a kapukat, a hutort és minden más berendezést az utcára dobáltak. Ahol ellenállásra találtak, ott bottal és késsel támadtak. A támadásnak husz sebesültje van. A pusztítást és öldöklést az osztrák csendőrség tetlenül nézte. A kifosztott falu lakosai németek és horvátok. A budapesti Az Újság helyszínen járt tudósítója jelelti, hogy olyan a község képe, mint egy csatátérre. Nincsen ház, amelynek ablaka vagy kapuja ép volna, az utca közepén leégett házak kormos gerendái hevernek, a házak falai tele vert foltokkal. Az utcákon mindenütt összetört üveg- és cserépdarabok, ruhák, rongyokba, összezúzott gazdasági eszközök, szétszakított ágyneműek. Mint utólag megállapították, alig van ház, amelyben sebesült ne volna.

Irodalom és művészet.

* Heti műsor. Szerda: Troubadour. A m. kir. Opera együttesének fellépésével. Csütörtök: Faust. A m. kir. Opera együttesének fellépésével. Péntek: Fifi. Szombat: Fifi. Vasárnap d. u.: Boszorkány. Este: Fifi.

* A színházi iroda hírei. Még két estén, szerdán és csütörtökön lép fel a m. kir. Operaház művészegyüttese Mader Raoul főzeneigazgató vezetésével a nyári szinkorben. Szerdán Verdi világhírű Troubadourja kerül színre Medek Annával, Bazilidesz Máriával, Kálmán Oszkással és Somló Józseffel a főszerepekben. Csütörtökön Faust operát ismétlik meg, ez alkalommal is az összes főszerepeket az Operaház művészei játsszák. Az előadást Mader Raoul vezényli. Jegyek a téli színház pénztáránál válthatók. — Sok gondot ad minden új operettben a primadonnáknak az öltözködés nehézségei. A péntek este színrekerülő Fifi operettben most még több gondot okoz az izléses és senkit nem sértő vetkőzés eszméje, amelyet a Fifi szerzője elkerülhetetlenül tett a darabban. Falmos Mici és Szegő Lili napok óta próbálják a vetkőzési jelenetet. Melltük modellek Thomay Mária, Zilahy Irén, Keleti Gizzi, Gellért Irén. Fifi táncszámait Sebestyén Jenő tanítja be. A férfi főszerepet László Andor, Sebestyén Jenő, Inke Rezső és Selmeczy Mihály játsszák.

Kornisék rablói a törvényszék előtt

(Az iratosi és pancotai rablások. — Az ítéletek kihirdetése.)

Rég nem tapasztalt érdeklődés előzte meg a Kornis-féle rablás mai főtárgyalását. A szenzációs bűntény utolsó aktusánál olyan közönség jelent meg, amelynek a fele sem fért be a hatalmas tárgyalóterembe. A hallgatóság száma mára fenntartott pad sorokat már reggel kilenc órára zsúfolásig megtöltötte a közönség. A későbbben érkezők közül sokan a tágas folyosóra szorultak. Itt van különben a közel félszáz tanu is, a kik mindaddig, amíg nem kerül rájuk a sor, ki vannak zárva a tereméből és most itt beszélgetnek és cigarettáznak a tárgyalási terem bejárata előtt. Negyed tízkor szuronyos örök vezeték fel az erősen összeláncolt vádlottakat. Összesen ötven vannak: **Tálai György, Bognár Lajos, Menyhárt Gyula, Gallovcis Péter** és a zárlott sorsu **Stern Lipót**, a jól ismert aradi ügynök.

Bittó József elnök pontban fél tízkor nyitja meg a tárgyalást. Ekörára már a teremben olyan folyt a levegő, hogy az ablakokaf is ki kellett nyitni. **Ciumpilla Péter** jegyző felolvassa a hatalmas vádiratot, amely részletesen foglalkozik a vádlottak által elkövetett három nagyszabású bűncselekménnyel: a **Nádasdy-féle**, a pancotai és a **Kornis-cégnél** elkövetett rablással.

Az iratosi Nádasdy-kastélyban.

A délelőtt folyamán a Kornis ügyet megelőző két bűntény tárgyalását folytatták le, még pedig időrendi sorrendben először az iratosi Nádasdy-kastély és a pancotai Lannert malomba való betörés. Ebben a két ügyben csak három vádlottja szerepel: **Tálai, Bognár és Menyhárt**. A vádlottakat egymás után vezeték be. A Nádasdy kastély kirabolását egyöntetűen beismerék. Elmondják, hogy szeptember 27-én este fél tízenegykor beállították a kastélyba és **Fleischer Gyula** uradalmi intézőt keresték. **Zsadányi Antal** béresnek, amikor megkérdezte tőlük, hogy mit akarnak az intézőtől, azt mondták, hogy ők sziguranca-detektívek, akik **Fleischer** fia ügyében jöttek, aki egy összeesküvésben való részvétellel van gyanúsítva, hogy mikor az intéző a késő éjjeli órák dacára fogadni volt őket hajlandó, hamarosan a dolog lényegére tértek. Előkapták revolvereiket és azt a megrémült intéző mellett szegve kényszerítették, hogy adja át nekik az uradalom pénztárában levő egész pénzkészletet. A pénzen azután megosztózkodtak. Ezután **Fleischer Gyula** uradalmi intéző kihallgatása következik. Vallomása a vádlottakéval majdnem egybehangzó. Elmondja azonkívül, hogy az uradalmi pénztárban szerencsére a szokottnál jóval kisebb összeg volt mivel a befolyt pénzmennyiséget egy nappal előbb hozta be Aradra és helyezte el egy itteni pénzügyi intézetnél levő folyószámlára. Neki magának is csak kilencszáz leji készpénze volt otthon. De a betörők ezzel együtt mégis körülbelül 34 ezer lejjel károsították meg őt és az uradalmat. **Tálai** védőjének kérésére még azt is elmondja, hogy **Tálai** az uradalom pénzügyeiről és belső viszonyai-

ról valószínűleg az unokafivére révén volt ennyire jól értesülve, aki hosszabb idő óta állott már a Nádasdy-birtok szolgálatában.

Elnök: — Így történt **Tálai**?
Tálai: — Igen! Csakhogy, a Kasszában összevissza 24 ezer leji volt.

Egy kis humor.

Ezután **Zsadányi Antalnak**, az következők, aki a maga józsi paraszti modorában, ulimórosan dorában meglehetősen humorosan adja vissza az emlékezetes éjszaka eseményeit. Mikor az elnök megkérdezi tőle, hogy kára van-e ebben az ügyben, egy pillanatig csodálkozik, majd így felel:

— Hát ezt már nem tudom, ha meglütt volna, akkor biztosan lett volna károm. Ezek azt mondták, hogy detektívek és a házikutatást akarják megtartani. Kettő be is ment a nagyságos urhoz, egy meg ott maradt nálam bakternak, osztán rám fogta a pisztolyát és azt mondta, hogy nem bánt, ha nem ugrálok, de ha sokat mozognék, akkor beíem itt.

Menyhárt (közbeszól): — Nem csak ezt mondtam, hanem még arra is vigyáztam, hogy a tanu meg ne hüljön, mert ingben-gatyában volt és a két gubás ember közé ültettem, mert azokat is fel kellett kelteni, hogy lármát ne csapjanak. (Hangos derűtség a hallgatóság között.)

Bolgár Rózi az uradalom pénztárosnőjének jelentéktelen vallomása után az elnök öt pernyi szünetet rendelt el.

A pancotai rablás.

Pontban tizenkét órákor nyitja meg az elnök újra a tárgyalást. A vádlottakat újra egymásután vezeték be a terembe, ahol a pancotai **Lannert-féle** malomban elkövetett betörés ügyében tárgyalják ki őket. Ez a bűntény szorosán **Tálai** nevéhez fűződik, aki régebből ismerte már **Lannerték** házatáját, még abból az időből, amikor egy izben, mint póllér disznót vágott a malomban. A vádlottak beismerő vallomása alapján **Tálai** biztatta fel őket a bűncselekmény elkövetésére. A Nádasdy-kastélyban rablott pénzüket Budapestben csakhamar elszózták, ekkor lejötték Aradra és novemberben ellátogattak Pancotára. Itt is detektíveknek adták ki magukat, **Lannert Jánost** keresték, aki azonban véletlenül nem tartózkodott otthon. A feleségének, aki meglehetősen megrémülve fogadta őket, először azt mondták, hogy detektívek, akik azért jöttek, hogy a malomban alkalmazásban levő egyik cselédet, aki Magyarországból szökött át Romániába és kémkedéssel gyanúsítható, elvigyék magukkal. Majd amikor az asszony ennek a trükknek nem volt hajlandó beugrani, revolvert rántottak elő és kényszerítették, hogy adja át otthonlevő pénzüket. A kapuban **Tálai** állt őrt az egész idő alatt. A lakás bejártánál **Bognár** helyelkedett el, a belső szobában pedig **Menyhárt** kényszerítette mellének szegeszt revolverével **Lannert**né, hogy ürítse ki a kasszát. Mikor ez megtörtént, figyelmeztették **Lannert**né és leányát,

hogy ki ne merjenek mozdulni a házból és a mezőkön át gyalog bejöttek Aradra, majd innen Magyarországra mentek és ott osztották el maguk között a **Lannert-féle** rablás eredményét, körülbelül 125.000 leit. A vádlottak beismerő vallomása után **Lannert Jánosné** és **Lannert Karolát**, a leányát hallgatta ki a bíróság, a kiket meg is eskettek vallomásukra. Az általuk elmondottak a vádlottak vallomását minden tekintetben fedik.

A rablás Kornisékánál.

A tulajdonképpeni Kornis-bűntény tárgyalására csak a délután folyamán került a sor. Már jóval három óra előtt olyan tömeg szorongott a tárgyaló teremben hogy a vádat képviselő főügyésznek le kellett zárni az ajtót, hogy ei kerülje a tolongást. A tárgyalást pontban három órákor nyitja meg újból **Bittó József** elnök. A tárgyalást azonban pár perc múlva ismét felfüggeszti, mivel az egyik védő még nem jelent meg. Röviddel ez után az összes védők bent vannak már és megkezdődik a vádlottak kihallgatása. Elsőnek **Bognárt** vezeték elő. Elmondja, hogy Budapestben beszélt **Tálai**val, aki elbeszélte neki, hogy Aradon jó fogást lehet csinálni. Ezt **Tálai** állítólag **Stern Lipóttól** tudta, aki a pancotai kirándulás után, amely keveset hozott nekik a konyhára, az aradi Kornis-céget ajánlotta a figyelmükbe. Ezután a rablás elmondásának részleteire tér rá. **Mig** **Tálai** a főbejártnál örködött addig **6** **Menyhárt**tal és **Gallovcissal** behatolt a pénztárhelyiségbe, ahol elvégezték a „munkát.” Időközben egy lövést is hallott, de hogy milyen lövés volt, azt nem tudta.

Ezután **Tálait** hallgatták ki, a ki elmondja, hogy őt **Stern Lipót** beszélt rá a rablásra. A legpontosabban leírta előtte a Kornis-iroda helyrajzát és azt is figyelmeztette ajánlotta, hogy jó lesz óvatosságnak lenni, mert a Kornis Testvérek között egy birkozóbajnok is van. Mikor bementek az irodába, megrettent attól a sok embertől, aki ott volt, azonban **Menyhárt** akkor már kirántotta revolverét, így hát ezek után neki sem maradt más hátra, minthogy kinn örködjön addig, amíg azok oda-benn elvégzik a dolgukat. **Mig** örködött, észrevette, hogy az előszobából egy ember néz be az irodahelyiségbe és mivel attól félt, hogy ez máshonnan segítséget hozhat, kényszeríteni akarta, hogy bemenjen az irodába. Az illető azonban dulakodni kezdett vele és megrántotta a kariat, miközben a revolvere elsült és a golyó a földre furódott. A rablott összeg elosztására nézve kijelenti, hogy valamennyien közöttük **Stern Lipót** is, egyenként 57 ezer leit kaptak. Ő, **Bognár** és **Menyhárt** különleges munkájukra való tekintettel külön 27—27 ezer leit vonta le maguknak.

Ezután **Menyhárt Gyulát** hallgatta ki a bíróság. Részletesen elmondja a rablás egyes részleteit. **Mig** **Gallovcis** és **Bognár** a külső pénztárhelyiségben dolgoztak, ő a Kornis Testvérek külön irodájába ment be, elvágta a telefondrótokat. A kasszából **Bognár** szedte ki a pénzt, amelyből ő 3 köteg ezrest, egy száz koronás aranyat és egy nagy csomó ezüst-

pénzt látott. A vádiratban foglalt gyűrűre vonatkozólag kijelenti, hogy erről csak Magyarországon szerzett tudomást, amikor az ékszer véletlenül találta meg a kabátja zsebében. A bűncselekmény elkövetésére vonatkozólag azzal mentegette magát, hogy 5k csak azért követtek el a rablást, mivel félték **Stern Lipóttól**, aki az iratosi és pancotai esetekről tudomással bírt és el voltak rá készülve, hogyha megtagadnák az általa ajánlott Kornis-féle rablás elkövetését, ebben az esetben **Stern** bizonyára fel is jelentette volna őket.

Stern Lipót felháborodik.

Gallovcis jelentéktelen vallomása után **Stern Lipót** elővezetését rendeli el az elnök. A bűncselelt valutaspekuláns nevének hallatára a hallgatóság mintegy parancsszóra megmozdult s mindenkéi érdeklődve les a foglyok bejárta elé, ahol csakhamar megjelenik a korzóról is jól ismert hajdan elegáns ügynök. **Barna** lodenruha van rajta, halkán válaszol az elnök kérdéseire, állandóan tagad. Mikor pedig a szembesítésre kerül a sor, nagyszerű felháborodással veti oda **Tálainak**:

— Ugy látszik, ez már maguknak szakmája volt! Hiszen maga mesélte el nekem az iratosi és a pancotai betörések részleteit, most meg azt mondja, hogy én adtam meg a Kornis-cég helyiségének tervrajzát és én mondtam el magának, hogy ott sok pénz van. Eppogy mondhattam volna azt is, hogy a Marmorosch-bankban is van pénz. Azután mintegy ártatlanságának bizonyítására azt hangoztatja, hogy ő csak a kávéházban hallotta meg a Kornis-rablás híret. Nem igaz, hogy **Tálainak** írt volna Pestre. Az elnök **Tálaihoz**:

— Irt magának **Stern Lipót**?

Tálai: Igen irt egy levelezőlapot. (Egy pillanatnyi gondolkodás után, meglehetősen zavartan.) De ebben nem volt szó a Kornis-féle rablásról.

Ezután **Stern** folytatja vallomását. A bűncselekmény elkövetése után **Tálai** magához hívatta és 57 ezer leit adott át neki. Ő azonban ezt az összeget, mikor megtudta, honnan származik, vissza akarta adni neki, sőt vissza is adta.

Az elnök (**Tálaihoz**): Igaz-e, hogy **Stern** visszaadta a pénzt?

— **Tálai:** Nem igaz!

Stern (vállát vonja): Akkor jó!

Tálán mozifelvétel?

Pelle Andrásné kihallgatása következett ezután. Ő nála laktak a betörők, ott is osztották szét a pénzt maguk között. Neki kétezer leit adtak. Mikor az elnök megkérdezi tőle, hogy nem találta-e soknak ezt az összeget a másfélnapi ellátásért, az asszony nagy igyekezettel kezdi magyarázni:

— Sokba kerül ám a jó koszt, azonkívül én tisztességesen ki is szolgáltam őket.

A távollévő **Kornis Zsigmond** helyett **Kornis Ármint** és **Odónt** hallgatja ki a bíróság. Elmondják, hogy a rablók 420.000 leji készpénzt vittek el a pénztárból, amelyben csak hat leit hagytak. A káruk több mint 500.000 leji. A rablás idején tizenhatszáz alkalmazott és hat üzletfelük volt az irodában, akiket a rablók hasrafektettek a földön úgy, hogy **Kornis Zsigmond** a aki, amidőn a

pénztárhelyiségbe belépett, egyáltalán nem bírt tudomással arról, hogy mi is történik ott tulajdonképpen, még nevetve kérdezte:

— Talán mozifelvétel készül?

Ezután Stern Móricnak, a Kornis-cég könyvelőjének kihallgatása következett. Ő volt az, akivel Tálal az előszobában került össze. Azt állítja, hogy a rablók kezében nem véletlenül sült el a fegyver, hanem direkt rálőtt és a golyót nem is bírták megtalálni. Balázs Józsi pénztárnoknő kihallgatása után Teodorescu sziguranca helyettes főnököt és Bulzan Péter esendőrt hallgatja ki a bíróság, akik a vádlottak elfogatására vonatkozólag mondanak el már több ismert részletet. A törvényszék ezután az összes tanúk megesketését rendeli el.

Ezután Meculescu főügyész magasszárnyalású vádbeszédet mondott, amelyben kérte a Büntösök maximális megbüntetését. Bognár Lajos védője dr. Sternheim védő beszédében előadja, hogy Bognárnak tulajdonképpen nem is volt emberölési szándéka. A védők kérik a büntösök minimális megbüntetését és hivatkoznak a háborús idők romlott erkölcsére, a megváltozott gondolkodásmódra, a mely a rablás elkövetésére bírta a tetteiket.

A bíróság hét után vonult vissza ítélelhozatalra. Bittó József elnök nyolc órakor hirdette ki a tanácskozás eredményét, amely szerint: Tállay Gergely — Menyhárt Gyulát és Bognár Józsefet háromszori betörésben büntösek találva egyenként 12 évi fegyházra és 10 évi hivatalvesztésre, Galjovich Miklóst négy évi fegyházra, Stern Lipótot mint büntegedet három évi fegyházra és mindkettőjüket öt évi hivatalvesztésre és politikai jogaiknak erre az időre szóló felfüggesztésére ítélte. Az összes vádlottak büntetéséből három hónapot a vizsgálati fogsággal a bíróság kitöltőinek számít be. Pelle Andrásné a vád- és következménye alól a törvényszék fölmentette. Az elítéltek valamennyien enyhítésért, Stern Lipót felmentésért fellebbeztek.

A büntelként szereplő koronákat a bíróság polgári uton való megkezesés után ki fogja adni a károsultaknak. Az ugyancsak büntelként szereplő 2534 leit a törvényszék a vádlottak perköltségeire fordítja.

Magyarországon élő román nyugdíjasok.

(Július 1-ig repatriálniuk kell.)

BUDAPEST. Az itteni román követség közli: A román nyugdíjas elítélteknek július elsejéig repatriálniuk kell magukat, mert ettől az időtől kezdve a nyugdíjakat román pénznemben kizárólag Romániában fizetik ki. Csak kivételes és külön megokolt esetben engedik meg, hogy a nyugdíjasok, akik az említett időpontig nem költöztek át Romániába, nyugdíjijelvényeiket a román pénzügyi hatóságoknál törvényesen meghatalmazott megbízottjuk által felvehessék. Magyarországon élő román nyugdíjasoknak azokat tekintik, akik az említett időpontig román állampolgári okmányt vagy utlevelet szereztek és mint ilyenek a főkonzulátus jegyzékébe felvették.

HIREK.

— A tanfelügyelő Bucarestben. Június hó 30-án Bucarestben országos tanfelügyelő kongresszust tartanak, amelyen néhány fontos kérdést fognak tárgyalni. Többek között az Aradon felállítandó állami tanítóképző felállításának módjait is. A tanítóképző sorrendjét, tanmenetét és egyéb speciális dolgokat szintén ezen a kongresszuson fogják megállapítani. Ugyan csak az új megyei iskolákba kinevezendő tanárokról is fognak dönteni és az új elemi iskolák tanmenetéről, amely az eddigiektől teljesen eltérő lenne. Az elemi iskolák részére új, módszeres tanítási menetet akarnak életbe léptetni. A nagy érdeklődéssel várt tanfelügyelő-kongresszusra az összes tanfelügyelők kaptak meghívókat. Moldován József aradi tanfelügyelő a közeli napokban utazik Bucarestbe.

— Vanderlip Budapesten. Budapest. Vanderlip amerikai pénzember, aki tegnap este érkezett ide, az Új Nemzedék munkatársának kijelentette, hogy a csütörtöki Orient-expresszel Romániába akar utazni. Addig tanulmányozza az itteni viszonyokat, amelyekről külföldön annyi eltérő nézet uralkodik. Vanderlip ma fog találkozni gróf Bánffy Miklós külügyminiszterrel és több budapesti ismerősével. Vanderlip különben a budapesti kereskedelmi és iparkamara ma délutáni ülésén résztvevő és azon fel is szólalt. Vanderlip az árumintavásárlást a mai nap folyamán meglátogatta.

— Átutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

— Szemző Gyula titkára ismét szerepel. Budapest. Kinos jelenet játszódott le tegnap este a józsefvárosi Baross-kávéház előtt. Egy fiatal ember a kávéházból kijövő Stettner Tamás újságírórt inzultálta. Stettner rokkant léte nem tudott az inzultáló után futni, ellenben megtette ezt egy festő-barátja, aki amellet boxoló bajnok. Ez utólérte az Eszterházy-utcában, ahol az inzultáló egy hatalmas csapással a földre terítette. Az elősietett rendőr azután megállapította, hogy az inzultáló a 23 éves Vojnich József, aki Szemző Gyula egykori főispán titkára és már több ízben inszenált hasonló dolgokat. Így a bécsi bombamerényletben is része volt, miként azt az Aradi Közlöny annak idején jelentette is. Hogy mi okból támadt most neki az újságírónak, még nem ismeretes.

— A magyar állami színházak főigazgatója. Budapest. Ifjabb báró Wlassics Gyulát az állami színházak főigazgatójává nevezték ki.

— A Dácia-kávéház üzletvezetője. A Dácia-kávéház törzsvendégeinek kellemes meglepetésben volt részük. Tóth Kálmán, a kávéház volt előzeny és rokonszenves főpincére, ismét üdvözli a vendégeket, de most már mint üzletvezető. A kávéház tulajdonosa a kellemes módorú Tóth Kálmánt nyerte meg üzletvezetőnek, aki új minőségében bizonyára ki fogja érdemelni azt a rokonszenvet, amelyet eddigi működésével biztosított magának.

— AMTE. — ATE. barátságos mérkőzés csütörtökön, Péter és Pál napján, d. u. fél 7 órakor az óvár-teri sporttelepen. Előzőleg II. csapatok játszanak.

Botrány a német parlamentben.

Monarchista tüntetések Németországban. — Letartóztatottak egy kapitányt

BERLIN. A német birodalmi gyűlésen ma izgalmas jelenetek játszódottak le. Amikor Löbe, a Reichstag elnöke parentálmi kezdte Rathenau, ilyen kiáltások hangoztak Helfferich, a nagynémetek vezére felé.

— Ki innen a gyilkossal!

Fél óráig az elnök nem tudott szóhoz jutni. A baloldali pártok azt követelték, hogy a német nemzetiek hagyják el a termet. Valahányszor Löbe elnök az aljas tett gyáva elkövetőjét hangoztatta, a baloldali szocialisták oldaláról felzúgott a kiáltás:

— Helfferich!

Amikor Wirth kancellár szölessen emelkedett egy szocialista felugrott és feléje kiáltotta:

— Csínájon rendet, mert Erzberger és Rathenau után ön kerül sorra!

BERLIN. Tegnap egyes politikai szervezeteknél házkutatásokat tartottak. Hamburgban és Drezdában véres összetűzések voltak sok halottal és sebesüléssel. Híre járt, hogy a rendőrség fontos nyomra akadt. Állítólag a szélső jobboldali köröket érdeklő gyanúról van szó.

BERLIN. Trennburgban letartóztatották Karl Tülessen kapitányt, akit azzal gyanúsítanak, hogy résztvevett Rathenau meggyilkolásában. A most letartóztatott kapitány bátyja az Erzberger elleni merényletben szerepelt. A kapitány pedig állítólag a Scheidemann ellen elkövetett merénylet egyik szereplője volt.

— Halálozás. Burza Mihály magánzó 73 éves korában rövid szenvedés után meghalt. Nagy kiterjedésű rokonságot borított gyászba. Temetése folyó hó 28-án délután 5 órakor lesz megtartva a Tököl-tér 7. sz. alatti gyászházban.

— Orvosi hír. Dr. Stauber Andor városi kerületi orvos rendelését Str. Bratianu (Weitzer-utca) 2. szám, 1. em., Minorita-palota, megkezdte. Rendel. d. u. 2—4-ig, szegény betegeknek d. e. 8—9-ig.

— Az új csatornázási szabályrendelet. A városi tanács mai ülésén tárgyalta az új csatornázási szabályrendelet tervezetét. A tanácsülésen az a vélemény alakult ki, hogy a szabályrendelet közelebbről érinti a lakókat és a háztulajdonosokat, ezért a lakók és háztulajdonosok szövetségét a tanács péntek délután 4 órára értekezletre hívja össze, amelyen figyelembe veszi a két szövetség véleményét is a szabályrendelet megalkotásánál.

— Haza orosz fogságból. A jövő hónapban az oroszországi hadifoglyok és tuzok újabb csoportja indul utnak hazafelé. A hivatalos névsorban szerepelnek Berzy Gyula 2. honvédegyalozredbeli hadapród jelölt Németpergről, Durkó Antal 2. honvédegyalozredbeli zászlós Békésről, Unger Géza 2. honvédegyalozredbeli zászlós Békéscsabáról.

BUCURESTI. Az Indreptarea berlini távirat alapján azt írja, hogy Németországban monarchista puccs tört ki. A bucuresti német követségnek nyert értesülés szerint ezt a hírt még nem erősítették meg és erre vonatkozólag még semmiféle jelentést nem adtak ki. (Rador.)

BERLIN. A Freiheit mai száma emlékeztet arra, hogy néhány nap előtt felhívta a figyelmet a készülő monarchista veszedelemre. Az ősz szeekutivók jelszava az volt, hogy Szent János éjszakáját Szent Bertalan éjszakájává fogják változtatni. A Rathenau elleni merénylet okozta országos zavart akarták felhasználni az államcsíny keresztültvitelére. Megállapították, hogy a gyilkos merénylet előestéjén Escherich a bajor monarchista mozgalom szervezője Berlinbe érkezett. (Rador.)

PRAGA. A prágai sajtó melegen emlékezik meg Rathenauról. Egyértelműleg állapítja meg a sajtó, hogy a baloldali pártoknak a liberális férfiak elleni sorozatos merényletekkel szemben jobban össze kell fogniok. Figyelmeztetnek a lapok egy esetleges Hohenzollen-puccsra is, amely Csehszlovákiát állandóan fenyegeti. (Rador.)

LAFAYETTE. Danzigban tegnap nagy monarchista tüntetés volt, amelyen résztvettek az összes fővárosi szenátorok. A tüntetés hatalmas méreteket öltött és az egész város a monarchia zászlódiszében pompázott. (Rador.)

— Elgázolt aradi urileány. Ma déli egy órakor a Dácia-kávéház előtt egy egyfogatu bérkocsis elgázolta Justh Lizi aradi urileányt, ki nem hallotta meg a kocsis figyelmeztetését. Az urileányt, aki zúzódásokat szenvedett, bevitték a kórházba.

— Állami munkaközvetítés. Az aradi állami munkaközvetítő vezetője ma a következőket közli az érdekeltekkel: Állást keresnek: 2 vasesztergályos, 10 gépiakatos, 1 bogárnár, 2 napszámos, 1 villanszerelő, 2 gyárimunkás, 2 cipész, 2 borbélysegéd, 1 raktárnok, 1 tanonc, 1 kereskedősegéd, 2 hentessegéd és 2 mindenes. Állást nyerhetnek: 1 vasbeton pallér és 1 vasbeton előmunkás és 1 kéményseprő Brádra. Az állásokat elfoglalni óhajtok személyesen jelentkezzenek az aradi állami munkaközvetítő vezetőjénél. Az üresedésben levő állásokat elégséges levelezőlapon bejelenteni.

— Szigoruan megbüntetett pékek. Több aradi pék állott ma a büntető járásbíró előtt, akik azzal voltak vádolva, hogy 1921. februárjában, amidőn a Monitorul Oficialban közzétett hirdetmény szerint csak egyféle lisztből lett volna szabad kenyéret sütniök, kétféle lisztből árusítottak kenyeret. A járásbíróság a pékek ügyében igen szigoru ítéletet hozott, amennyiben egyenként ezer lei pénzbüntetésre és tízenöt napi elzárásra ítélte őket.

— Nagy tüzvész Bolognában. Róma. Bologna városában tegnap nagy tüzvész pusztított. Több középület, műmalmok és raktárhelyiségek gabonakészleteikkel együtt a lángok martalékai lettek. A kár több millió lira.

— Lopott, mert éhezett. Heszky Julianna munkásnő a Neuman-gyárból nagyobb mennyiségű élesztőt lopott és egy helybeli kereskedőnek adta el 220 leiert. A járásbírósg ma mondott ítéletet a munkásnő felett, aki védekezésében előadta, hogy nem volt mit ennie és emiatt vetemedett pársra. Tizenöt napi elzárásra ítélték.

Mozi.

• Dollárcsibész bemutatója az Apollóban. Kedden mozi-szkecs premiere... Általános érdeklődés előzte meg a Dollárcsibész bemutatóját és bár mindenki szokatlanul felcsigázott igényekkel és várakozással ment az Apollóba, senki sem távozott elégedetlenül. Amit az Atlantic filmgyár ezen kép megalkotásával végzett és a munka, amit a művészek teljesítettek, minden igényt meghaladtak. A mozi-szkecs egészen originális meseszövege és kiállítása nem maradt hatáskülül és ha még hozzávesszük a felvételek szépségét, az itt-ott bámulatos pompáját, továbbá a darabban kifejezésre jutó egészséges, mély komikumot, amelyet a szereplő művészek, különösen Perényi Kálmán bámulatraméltó művészetével domborítottak ki, akkor megkapjuk a rendkívüli siker okát! A keddi bemutató valóban eseményt jelentett, amint azt megírtuk és el is vártuk és meg vagyunk győződve, hogy sokaknak szerez még nagyon kellemes perceket ez a kép a további előadásokon, amelyek iránt óriási érdeklődést tanusít a közönség. A szenzációs darabot még két ízben fogja vetíteni az Apolló és pedig szerdán és csütörtökön. Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

• „Fidelio” bemutatója az Uránia színház szerdai műsorán. Az Uránia színház szerdán egy hatalmas filmregényt vetít Fidelio címen. Ha a filmirodalom legkülönbözőbb alkotásainak során végig tekintünk, találkozzunk ott a világirodalom minden nagyságának legjelentősebb műveivel, amelyek mindenkor épp oly mély benyomást gyakorolnak, mint nyomtatásban. De találkozzunk oly epochális darabokkal is, amelyek egy-egy kort rajzolnak meg oly hűséggel, amelynek megrendezése valószínű tudományt és tanulmányt kívánnak. Gaus János ezen filmregénye egy ilyen epochális darab, amelyen népek széles tömegei mozognak meg és amely mégsem kortörténeti darab, mert meséje nem játszódott le a történelemben, hanem az író fantáziájának nagyszerű remeke. A filmgyár megrendezésében azonban megrévesztésig realizált történetet kap a néző. Sonja kálváriáját mutatja be a kép, akit utálatos szerelmével üldöz az uralkodó nagyherceg. A művésznő, aki férjével boldog életet él, ellenáll és a testi vágyainak falánkságába fulladó nagyherceg, míg a szerelemért küzd, addig nem veszi észre, hogy uraimának véget vet a nyomorgó néptömegek szenvedéseiből fakadó elkeseredés. A címszerepet a finom művészettel megáldott Mady Christins alakítja. A kiváló képet első ízben szerdán vetíti az Uránia

Véget ért a lupényi vizsgálat.

— Popescu munkügyi felügyelő visszatért Aradra. —

Annak idején megírta az Aradi Közlöny, hogy Popescu aradi munkügyi felügyelőt bízták meg a lupényi bányakatasztrófa által okozott károk megállapításával. Popescu munkafelügyelő a munkügyi minisztérium felszólítására utazott Lupényba, ahol néhány héttig tartózkodott. Tegnap érkezett Aradra a munkafelügyelő, aki vizsgálatának eredményét most készíti elő, hogy a munkügyi miniszte-

rium elé terjessze. Popescu a vizsgálatával kapcsolatosan még néhány kisebb ügyet fejezett be Lupényban és ezeket együttesen küldi fel a minisztériumhoz. Addig, amíg a minisztériumtól válasz nem érkezik a felterjesztett vizsgálati eredményekre, a nyilvánosság nem szerezhet tudomást a lupényi bányakatasztrófa által okozott károkról és a vizsgálat eredményéről.

Összeesküvés angol előkelőségek ellen.

Az angol kormány megvédi a képviselők és miniszterek életét

LONDON. Az a gyilkosság, amelynek Wilson tábornagy áldozatul esett, arra bírta az angol kormányt, hogy különös óvintézkedéseket rendeljen el a képviselőház tagjainak védelmére. Erre már volt eset akkortájt, amikor igen gyakran történtek az irek részéről politikai gyilkosságok. Az alsóházban Chamberlain bejelentette, hogy Wilson tábornagy meggyilkolásával kapcsolatban a rendőrség számos házkutatást tartott, amely alkalommal öt férfit és egy nőt le tartóztattak s különféle fegyvereket és gyújtóbombákat fedeztek fel.

LONDON. O'Brient és O'Connell, Wilson gyilkosait azzal a váddal vezették a rendőrség elé, hogy Wilson tábornagyot meggyilkolták és két rendőrtiszt és egy polgári személy meggyilkolását megkísérelték. A gyilkosokat, akiknek fején kötélek van, egyelőre fogságban tartják. A közvédlő kijelentette, hogy a bíróság valószínűleg kénytelen lesz e pör tanúinak neveit titokban tartani és arra kérte a sajtót, hogy őt ebben a tekintetben támogassa. A rendőrség

birtokába állítólag oly irományok jutottak, amelyekből kitűnik, hogy bizonyos személyek élete ellen irányuló részletesen kidolgozott összeesküvést szöttek és rendszeres terrorista hadjáratot terveztek. A hatóságok széleskörű intézkedéseket tettek, hogy a kabinet tagjainak és más kiváló személyiségeknek életét és vagyonát megvédjék.

LONDON. Wilson marsall özvegyéhez szakadatlanul érkeznek a világ minden részéből a részvétlétvitatók. A király is megleghangu táviratot küldött. A francia köztársasági elnök és a belga király is megrendülésének és gyászának adott kifejezést. Wilson tábornagyot abban az egyenruhában temették el, amelyet a merénylet idején viselt. Holttestét a Szent Pál-székesegyházban helyezték el. A marsall temetésén háromezer katonára vett részt. A koporsót öt marsall, Anglia leghíresebb hadvezérei kísérték. A temetésen a királyt a comraughti herceg képviselte. A temetéssel egyidejűleg Belfastban ünnepi gyászistentiszteletet tartottak, amelyen Ulster népe hódolt Wilson emlékének.

Közgazdaság.

A valuták.

Aradi valuták. (Jun. 27.) Dollár 158, márka 0.49, sokol 302, dinár 210, francia frank 14.5, magyar korona 0.17 és fél, budapesti kifizetés: 615, bécsi kifizetés 114, berlini kifizetés 0.48, prágai kifizetés 307.

Zürichi nyitás. (Junius 27.) Berlin 152, Newyork 527.75, Milano 24.80, Prága 10.125, Budapest 53.50, Varsó 11.75, Bécs 2.75.

Budapesti nyitás. (Junius 27.) Dollár 984, márka 291.50, osztrák korona 5.45, leu 619, sokol 18.91.

Zürichi zárlat. (Junius 27.) Berlin 152.75, Newyork 527.75, Milano 2510, Prága 1012.5, Budapest 53.5, Zágráb 169, Varsó 11.75, Bécs 2.75.

Budapesti zárlat. (Junius 27.) Napoleon d'Or 3760, dollár 990, francia frank 83.75, márka 291, rubel 46.75, lira 44.25, osztrák korona 5.42, leu 6.25, sokol 19.00, dinár 12.74.

== Nyári hivatalos órák az aradi pénzügyintézeteknél. Az aradi pénzügyintézetek közös megegyezés-

sel elhatározták, hogy folyó évi július 1-től augusztus 31-ig pénztáraitak délelőtt 9 órától fél égvig tartják nyitva.

Odescalchi herceg ékszerei.

(Lopással vádolt földbirtokos.)

BUDAPEST. A törvényszék ma kezdte meg az Odescalchi féle ékszerek ügyében a tárgyalást. A kommun alatt Odescalchi László herceg a beszolgáltatás elől elrejtette a családi ékszereit a palotájában és azok őrizetét Benkő István földbirtokosra, régi barátjára bízta. Az ékszerek azonban eltűntek, azonkívül a vörösörségnél feljelentették Benkő Istvánt. A proletárdiktatura bukása után megállapították, hogy a feljelentést Fabinyi Margit írta. Így terelődött a gyanu Benkő Istvánra és feleségére, született Fabinyi Kátóra. A bűnügyben* mások is azzal vannak gyanúsítva, hogy a hercegi kincseket ellopták, köztük Bartha Elemér joghallgató is.

A tárgyaláson Fabinyi Kátó vádolt elmondotta, hogy még Clu-

jon ismerkedett meg Benkő István huszárhadnaggyal, aki gazdag ember hírében állott. 1918. december 5-ikén esküdtek meg, azután Pestre utaztak, ahol a diktatura idején Odescalchi herceg Sándor-utcai palotájában laktak. Az Odescalchi ékszerek eladásáról nem tudtak. A herceg Budapestről való elutazása után félték egyedül lakni a palotában és Mátyóki Géza színészhez költöztek. Arról a névtelen levélről, amelyben az ékszerek elrejtését a vörösök tudomására adták, nem tudnak semmit. Fabinyi további vallomása során elmondotta, hogy egy Bartha nevű joghallgató jelentette fel a herceget. A tárgyalást folytatják.

Megint áremelés.

(Az új kávéházi és vendéglői árak)

Dr. Robu János főpolgármester az aradi kávéháztulajdonosok és vendéglősök kérelmére és az első kerületi előljárogás jelentése alapján ma ismét felemelte a kávéházi és vendéglői árakat. Kissé furcsa jelenség, hogy a kávéháztulajdonosok és vendéglősök majdnem minden hónapban áremelést kérnek, amikor amugy is oly drága minden, hogy a fogyasztó közönség már nem bírja.

Mutatóul közlünk néhány fontosabb élelmiszk-árat. A fehér kávé ára 3 lei volt, most 3.50 lei. A fekete kávé (kapuciner) most 2.50 lei, ezelőtt 2.25 leiert adták. Nagyon megrágt a kártya. Eddig a kártya egy személyre 10 lei volt, most 17 lei, ami elvégre nem nagy baj, mert talán sokan mégis le fognak szokni a kártyáról. Olcsóbb lett a tojás. Amig eddig egy főtt tojásért 2.25 leit kellett fizetni, addig most 2 lei az ára. Két tojásból való rántottáért eddig 6 leit kértek, most 4 lei az ára. A többi kávéházi étel és ital ára lényegében nem változott.

A vendéglőkben a levelek ára nem nagyon változott, a főzelék 50 banival olcsóbb lett. De ezzel szemben megrágt a hus. A sertéssült ára eddig 11 lei volt, most 14 lei. A borjúhús ára 10—11 lei volt, most ugyanannyi. A marhasült eddig 7.50 lei volt, most 10 lei. A hirtelen sülték ára most 12—15 lei, azelőtt 11—14 lei volt. A többi étel és az italárak nagyrészt változatlanok.

— A magyar képviselők fizetése. Budapest. A nemzetgyűlésen a képviselők felemelt fizetését több ellenző felszólalás után azzal a módosítással fogadták el, hogy az a képviselő, aki egy negyedévi háromszor indokolatlanul hiányzik, arra az évi negyedre ne kapjon fizetést.

A szerkesztő: KÁROLY JÓZSEF lelel.

Censurat: Dr. Román Mager.

Nyári és fürdő-ruha különlegességek újból érkeztek

IULIU PLESZ GYULA

Központi női és gyermekruha áruházába ARAD, Strada Col. Piriol (Vörösmarthy-u.) 3. A színház hátsó bejáratával szemben. - Külön angol és francia mérték-osztály I 959

Record és Legújabb Divat megérkeztek „Kelet” hirlapirodába.

100 drb. 400 literes

és
60 drb. 200 literes

jókarban levő aradi raktárban fekvő használt petróleum és benzines vashordók eladó. 12605

ADLER HUGÓ

Arad, Str. Bratianu (Weitzer J.-u.) 1.

MANOMETER
és műszerek javítását vállalom:
GASPAR
műszerész
ARAD, Str. Moria I.
Postán küldi javításokat pontosan eszközök. 12.31

Gyors és gépiróiskola

Bul. Gen. Dragalina 8.
(Apponyi-körút)

Gyors- és Gépirás. Könyvelés. Keresk. szaktan. Levelezés. Június hó elsején új 4 hónapos tanfolyam. Román és magyar oktatás. Nappali és esti tanfolyamok.

Beiratás: Az iskolába d. e. 11-12. d. u. 5-5-ig és Engel Mórnál Str. Brancovici (Lázár Vilmos-u.) 2. délelőtt 12-1 között. 2923

Benzin

rafinált petróleum, különböző kenő olajok és nyersolaj cséplési idényre érkezett 8

Vuleu J. Maxim

céghoz Arad, Str. Colonel. Paulianu 5-6 (Fábián László-u.) 2889

UTLEVELEK

GYORS ES CSINOS
BEKÖTESET
VALLALIA

AZ

ARADI KÖZLÖNY
KÖNYVKÖTÉSZE.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetésért ára 75 bani.

Vastagabb betűvel 1 lei 50 bani.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelölni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető megváltoztassa.

Alkalmazás.

ÜGYES SZOBALÉNY azonnalra felvétel. Cim a kiadóban. 500

ROMAN nyelvet szóban és írásban tökéletesen tudó férfi, ki irodai bol, valamint külmunkák elvégzésére vállalkozik azonnal alkalmazást nyer. Cim a kiadóban. 800

KÉT FIATAL vas- és fűszer ker. segéd július elsejével alkalmazást nyer Pancotan, Dimitrescu Aurel és Roman nyelv ismerete okvetlen szükséges. 2862

MINDENES LEÁNY fővételik Hammer Vilmos varrógépraktárába Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 5-6. 2942

JOB NŐ, mindeneknek jó bánásmód mellett ajánlkozik. Cim a kiadóban. 2940

KISASSZONY gyermekek mellé, aki háztartásokban segédkezik, kerestetik. Cim: Wallinger hirdetőjében. 12367

HÁZMESTERNEK ajánlkozik fiatal házaspár, az asszony főzésnél segédkezik. Cim: Wallinger hirdetőjében. 12367

KÖNYVELÉS, levelezés, gép- és gyorsírásban írtás leány állást keres. Cimeket a kiadóba kér. 2943

FŐMOLNARI állást keresek lehetőleg Arad környékén. Cim a kiadóhivatalban. 2944

SZOPTATÓS DAJKÁNAK ajánlkozom. Cimem a kiadóhivatalban. 2945

Vétel és eladás.

IGEN ELEGANS kiváló gyártmányu alig használt gummikerekekű Victoria-hintó eladó. Cim a kiadóhivatalban. 500

Kereskedelmi utazók figyelmébe!

Kerestünk oly kereskedelmi utazókat, kik különböző, igen keresett cikkek eladásával mellékesen foglalkozni óhajtanak, magas jutalék mellett. Erre vállalkozó urak kéretnek irodahelyiségünkben BULEV. REGELE FERDINAND No. 17. hennünket felkeresni.

2946 **AGENTURA ROMANEASCA.**

LEGJOBB PRÓBALAPOK KERPELNÉL. 12621

FEHER dupla kézimunka ágyterítő eladó. Str. Joan Kalvin 38-40. 2941

KERESZTHUROS, fekete rövid zongora és Stelzhammer-pianninó eladó. Strada Tribunalu Axente (Damjanich-utca) 14. 11805

FALKÖTŐ VAS és eternit eladó Strada Abatorului (Vágóhid-utca) 26. 2933

KERESEK EGY négykerekes együléses féderes egylovas kocsit dr. Kráitz, Pancota. 2932

MINDENKINÉL TÖBBET FIZETÜNK képekért, bronz, márvány és porcellán figurákat perzsa szmirna argamant-szőnyegeket: török kendőket, antik és modern butorokért, zongorákért modern és antik díszlámpákért japán vázákért régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbecsi részletekért. Szépművészeti Salon Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortuay-palota. 11911

MŰTÁRGYAKAT porcellánokat figurákat vázákat szobrokat japán és kínai dolgokat, antik butorokat festményeket mindentajta ezüst tárgyakat perzsa és szmirnaszőnyegeket díszlámpákat és egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique (Bul. Regina Maria 20. Fischer Elz-palota) Ajalmi ajándékok dus bevásárlási forrása. 11691

LEGMAGASABB ÁRBAN VESZEK ezüst szőnyegeket, zongorákat és pianót Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 11895

Ingtalan.

MAGANHÁZ 3 szobás lakással Str. Granicerilor (Török Ignác-utca) - Magánház istállóval, kerttel, gazdasággal Str. Corabiei (Hajó-utca) repatriálás végett sürgősen eladó. Bővebbet Cornul Văntătorului (Vadászkürt) kávéházban Szerénél. 11736

Oktatás.

VIZSGÁRA tanulókat előkészítik. Franciaul tanítok. Str. Kalvin 8., emelet. 12867

Különféle.

BÉRBE VENNÉK, MAGAS bérösszeg ellenében látható írású írógépet. Cim a kiadóban. 2924

EGY farkas kutyát találtam, igazolt tulajdonosa átveheti. Cim: Kelet hirlapirodában. 12505

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ha nem akar hirdetésével a kiadóhivatalba fáradni úgy feladhatja a következő helyeken:

WALLINGER ISTVÁN hirdetésfelvételi irodája Str. S. Brancovici (Lázár Vilmos-utca)

„KELET” hirlapelárusító és hirdetésfelvevő iroda Str. Alexandri (Salacz-utca) 1.

HAASZ ügynöksége Strada Romanului (Zrinyi-utca) 6.

MANDL Bulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15 szám alatt papírüzlet.

SZIRMAI adásfelvételi irodája Str. Tribunalu Axente (Damjanich-utca) 14.

II. KLEIN MÓR könyvkereskedésében Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 12.

„VICTORIA” általános kereskedelmi iroda Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 16.

VESZÜNK:

ócskavasat, öntöttvasat és rezet legmagasabb árakon.

Vasipar, Arad.

12495 vasöntőde és gépgyár.

A legszebb és legolcsóbb
nyomtatványokat
AZ
ARADI KÖZLÖNY
könyvnyomdája készíti.

Könyvkötészeti tanulóleány

felvételt.

Cim a kiadóhivatalban.

Ó-TÁTRAFÜRED

a Magas Tátra legnagyobb gyógyfürdője. Elsőrangú ellátás. Teljes pensió: compl. reggeli, 4 fogásos ebéd, 3 fogásos vacsora, lakással együtt a Grand-Hotelben 62 Kc-tól, a többi lakóházban 46 Kc-tól feljebb, a physikalis-diátás Tátra-Sanatoriumban gyógykezeléssel együtt 57-től 100 Kc-ig. Semmiféle pótlékok nem számítatnak. Kitűnő eredménytel idegességnél, kimerültségnél, rekónvalescenciánál. Tüdőbajosok kizárva. Edző- és hőfürők, szigorú diéta. Főorvos: Dr. Gáman egyet. m. tanár. Minden teljesen bekeszefü üzemből Közvetlen Tátra-Express vonat étkezőkocsival naponta. Felvilágosítás: Tátra-Füred igazgatóságánál Stary-Smokovec és Cedok a Menetjegyi irodában, Budapest, (Vigadó.) 11935

Utlevelekre visumot, külföldieknek utlevelet Cluj (Kolozsvárról) vagy Bnourestiből hetenként négyszer közismert pontossággal a „Kelet” hirlapiroda szerez.

Berndorfi alpaca egyeszközök

nagy tételekben raktárra érkeztek. Nagy raktár Nürnbergi rövid, szövött és kötött árakban, szalmakalapok minden formában nagy választékban a legolcsóbb napi árban kaphatók!

FLEISZIG és HIRSCHFELD norinbergi-, rövid- és szövöttáru nagykereskedők

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) No. 1. Telefon 748. sz. 12505